

Kunstroute

1

Kunst in het hart

Zoetermeer is een jonge stad met een oude dorpskern. In 1962 werd het oude 'boterdorp' in snel tempo uitgebreid met nieuwe wijken. Vanaf het begin van deze groei was er aandacht voor beeldende kunst in de stad. De gemeente Zoetermeer geeft al heel lang opdrachten aan professionele kunstenaars om bij bouwprojecten een kunstwerk te maken. Veel kunstwerken zijn dus speciaal ontworpen voor een plek én speciaal voor de mensen die de plek gebruiken.

Op dit moment staan er meer dan 180 unieke kunstwerken in de stad. Je kunt ze ontdekken met de verschillende kunstroutes. Elke route loopt door een ander stukje Zoetermeer. Voor wie met kinderen op pad gaat, staat er per kunstwerk een vraag die helpt om een gesprek over kunst op gang te brengen.

Meer informatie over kunstwerken in de stad vind je op www.zoetermeer.nl/kunst.

3 km

Wandelroute ■ Toegankelijk voor
rolstoel/scootmobiel

Deze kunstroute gaat langs 11 kunstwerken in het
stadscentrum en wordt gevolgd door Kunstroute 2,
Rond de Dobbe (wandelroute).

Start: Stadhuis-Forum, Stadhuisplein 1

Einde: Stadhuis-Forum, Stadhuisplein 1

De kunstwerken in het Stadhuis-Forum zijn alleen te bezichtigen
tijdens openingstijden van het gebouw.

gemeente
Zoetermeer

ZOETERMEER
IS DE PLEK.

➤ Ga vanaf het **Stadhuisplein** het Stadhuis-Forum binnen. In de hal staat een standbeeld.

1

Jan Fabre ■ De man die vuur geeft (2003)

Het levensgrote beeld dat bezoekers welkom heet, stelt de kunstenaar zelf voor. Het brons is zo goed gepolijst, dat het glanst en op goud lijkt. Het is alsof de man net van de sokkel achter hem is gestapt. Op die sokkel zijn regels uit een gedicht van Guido Gezelle aangebracht. Er staat dat de kunstenaar met zijn aansteker 'het vuur' aan je door wil geven, zoals hij het doorkreeg van anderen. Het vuur staat symbool voor inspiratie en de wil om dingen te maken.

De kunstenaar heeft ergens op het beeld zijn naam gezet. Kun je ontdekken waar?

➤ Ga terug naar buiten. Loop aan de linkerkant over het **Stadhuisplein** en sla aan het einde schuin linksaf naar winkelstraat **Promenade**. Dan kom je op een kleiner plein: het **Driekant**. Op een muurtje vind je een beeld.

2

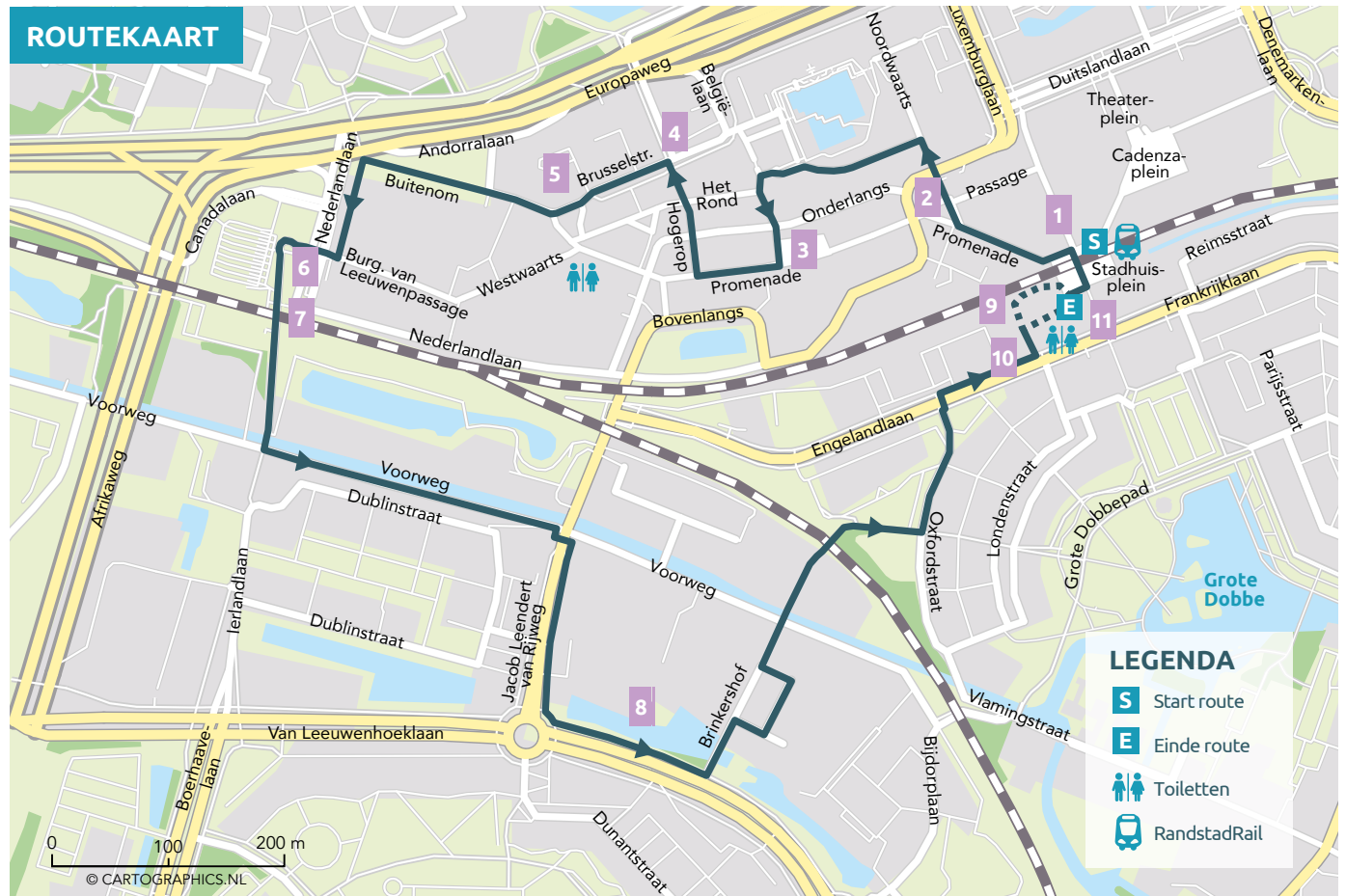
Evert den Hartog ■ Meisje spelend met hond (1990)

De kunstenaar maakte dit beeld speciaal voor deze plek en bedacht een manier om het goed in de omgeving te laten passen. Het bronzen meisje en haar hondje, die samen op het muurtje liggen, zijn even groot als in het echt. Evert den Hartog maakt voor zijn beelden niet alleen de ontwerpen en de kleimodellen; hij giet ze ook zelf af in brons. Op het rechterbovenbeen van het meisje vind je het merkteken van de kunstenaar: een ovaal met daarin de letters 'hartog'.

Kijk eens goed naar hoe het meisje ligt en het hondje erbij zit. Kun je bedenken wat de beeldhouwer heeft gedaan om het er zo levensecht uit te laten zien?

ROUTEKAART

➤ Houd rechts aan richting het **Noordwaarts** en sla vervolgens linksaf de **Warande** op. Je ziet dan rechts een openbare **stadstuin** met water. Loop de straat uit en ga daarna weer naar links op **Het Rond**. Loop door tot het **Promenadeplein**. Daar staat een bronzen figuur.

3

Tineke Bot ■ Fluitspelend meisje (1985)

Dit meisje staat niet tussen de mensen, maar juist hoog erboven. Het beeld rust op een bronzen plaat die weer op een hoog natuurstenen blok is gezet. Daardoor kan je niet anders dan tegen haar op kijken. Ze is met haar aandacht alleen maar bij

haar fluitspel en lijkt het voorbijkomende publiek niet eens op te merken. De kunstenaar, Tineke Bot, maakte veel bronzen vrouwenfiguren. Ze zijn vaak bezig met alledaagse dingen, zoals de was doen of fietsen.

Kijk eens goed naar de ogen van dit meisje. Hoe heeft de beeldhouwer die gemaakt?

➤ Ga nu rechtsaf en loop door winkelstraat op **Promenade**. Sla rechtsaf bij **Hogerop**. Loop door tot de **Brusselstraat** en steek daar over naar de brandweerkazerne. Voor de ingang van de kazerne vlak bij de parkeerplekken staat een hoekig beeld.

4 Margot Zanstra ■ zonder titel (1980)

Op een betonnen sokkel staan vier aluminium zuilen, met daarop weer acht kunststof blokken. Alle onderdelen zijn vierkant of rechthoekig van vorm, waardoor het beeld een strakke uitstraling heeft. De kunstenaar gebruikt expres geen kleur: ze wil dat je vooral op de vorm gaat letten.

Daarom geeft ze haar beelden ook meestal geen titels. Evenwicht en ritme zijn belangrijke thema's in de beelden van Zanstra. Die interesse heeft ze gekregen door haar eerdere loopbaan als danseres.

? **Midden in de brandweerkazerne zie je een smalle, hoge toren. Daarin hingen vroeger brandslangen te drogen. Vergelijk de vormen van die toren eens met de vormen van het kunstwerk: wat lijkt er op elkaar?**

> Ga verder op de **Brusselstraat** richting **Burgemeester Wegstapelplein**. Daar zie je rechts een politiebureau. Links naast de ingang zie je een grote raampartij. Vlak achter het glas is een kleurig kunstwerk zichtbaar.

5 Joost Baljeu ■ Plexiglas wand (1980)

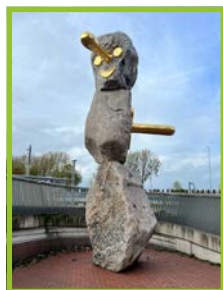
Ook Joost Baljeu werkt veel met rechthoekige vormen. Maar hij gebruikt wel kleur, vooral de 'primaire' kleuren: rood, blauw en geel.

Bij dit politiebureau heeft hij een kunstwerk voor binnen bedacht, dat door het raam heen ook van buitenaf te zien is. Hij gebruikt de hele hoogte van het gebouw: het kunstwerk loopt door over de twee verdiepingen. Door de kunststof panelen gedeeltelijk achter elkaar te hangen, gaan de kleuren van die panelen zich mengen. Zo lijkt het alsof er ook hier en daar paars is gebruikt.

? **Die gekleurde vlakken zweven niet zomaar in de ruimte. Kun je tekenen hoe de kunstenaar ze aan het gebouw heeft vastgemaakt?**

> Ga verder in dezelfde richting op het **Buitenom**, steek over en loop aan de linkerkant van het Buitenom, langs het gebouw. Volg het pad naar beneden. Dan sla je links de hoek om en ga je weer omhoog, de **Nederlandlaan** op. Je kijkt nu op het stationsplein **Centrum West**. Bij de ingang van winkelcentrum Spazio oversteken op het zebrapad. In de bocht van de fietsbrug staat een groot kunstwerk.

6 Joost van den Toorn ■ De aardappelmannetjes (2008)

Enorme keien lijken 'zomaar' boven op elkaar gestapeld. In werkelijkheid kostte het wel wat moeite om ze zo te krijgen. De stenen zijn eeuwenoud en komen uit Scandinavië. Voordat Zoetermeer sterk begon te groeien, lagen op deze plek akkers vol aardappels. Van den Toorn verwijst hier met deze keien naar. Van keramiek, bekleed met bladgoud, maakte hij er neuzen, ogen en lippen aan. Door de lange neuzen lijken ze op de Japanse 'Tengu': fabeldieren die demonen afschrikken. De aardappelmannetjes staan er dus om ons te beschermen.

? **Weet jij welk speelgoed de kunstenaar in gedachten had toen hij het idee kreeg voor dit beeld? Tip: denk aan de films van Toy Story.**

> Loop **15 meter** naar links. Onder de fietsbrug staat een losstaand bouwsel met, op de grond ervoor, een raster van 9 tegels. De steen die erachter staat, komt van een **spoorbrug** uit 1976 die is afgebroken. Zonde om dit stukje stads-geschiedenis weg te gooien, dus werd het gecombineerd met dit geluidskunstwerk dat ook van een station komt.

7 Alfons van Leggelo ■ Step-o-foon (1977)

De liggende tegels vormen het kunstwerk. Het is een 'voet-orgel' en heet de Step-o-foon: stap er maar eens op. Je hoort bij elke tegel een ander geluid en kan zo al springend een wijsje spelen. Het lag vroeger op sprinterstation Voorweg, zodat je wat te doen had als je op de trein moest wachten.

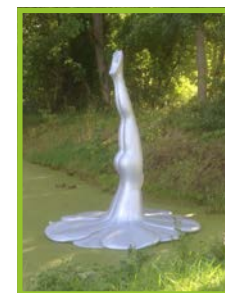

? **Bedenk een bekend liedje en probeer met elkaar de tonen daarvan te vinden in dit voetorgel. Spring net zolang tot je – een stukje van – het deuntje hoort.**

> Neem de trap of lift naar fietsbrug **Overwest** boven je. Volg de brug en ga bij de **Voorweg** linksaf. Loop door tot het stoplicht aan de **J.L. van Rijweg** en steek daar over. Ga direct naar rechts, richting de rotonde en dan links de **Van Leeuwenhoeklaan** op. Aan de linkerkant loopt water, waarin een glanzende sculptuur drijft.

8 Richard van de Koppel ■ Melite (2014)

Het lijkt alsof een vrouw net het water in duikt. Het beeld stelt de waternimf Melite voor. Zij komt voor in de 'Metamorfosen' van Ovidius: een boek vol antieke verhalen die allemaal over gedaante-verandering gaan. Richard van de Koppel beeldt Melite af op het moment dat zij net het water raakt en dan in een bloemblad verandert. Hij laat zien dat deze schone nimf onbereikbaar was, door haar midden in het water te plaatsen.

? **Welke verhalen ken jij – bijvoorbeeld sprookjes – waarin mensen, dieren of dingen zomaar van vorm veranderen?**

> Direct na het beeld passeer je het terrein waar vroeger de zuivelfabriek van Brinkers was. De **schoorsteen** van het **fabriekscomplex** staat er nog. Ga daarna links de brug over en loop het **Brinkershof** door. Neem aan het eind links een klein paadje. Je komt op de **Vlamingstraat** met **statige oude huizen**. Steek over en ga via het bruggetje op het **Cambridgepad** onder het spoor door. Volg het pad tot de **Oxfordstraat** en sla daar linksaf richting de **Engelandlaan**. Daar rechtsaf. Ter hoogte van het **Stadhuis-Forum** oversteken bij het zebrapad. Boven de hoofdingang hangt het **gemeentewapen** van Zoetermeer. Vóór de ingang staat een beeld van brons.

9

Gerard Brouwer ■ Welkom (1988)

Buik aan buik staan ze.

Deze man en vrouw vlak voor de ingang van het stadhuis. Lees de titel en je ziet hoe subtiel Gerard Brouwer de ontvangst heeft verbeeld. Deze beeldhouwer hield van herkenbare figuren die met beide benen op de grond staan. Dus geen ledematen die enthousiast de lucht in slingeren,

maar massieve vormen van een broek met jasje en een degelijke jurk. Alleen houding en gezicht verraaft hoe innig de omhelzing is.

Kijk eens goed naar de gezichten van de man en vrouw. Waaraan kun je zien dat deze mensen elkaar hebben gemist?

➤ Is de hoofdingang aan de Engelandlaan open? Dan ga je daar naar binnen. Links van je bevindt zich de raadsaal. Is de hoofdingang dicht? Loop dan linksom en neem op het perron van de RandstadRail de trap of lift naar het Stadhuisplein. Ga daar het Stadhuis-Forum in en neem de trap of lift naar beneden (alleen op openingstijden van de begane grond). De raadsaal bevindt zich dan rechts van je. Op de glazen wand van de raadsaal zijn tientallen oranje stippen te zien.

10 a

Blok-Lugthart ■ De Ontmoeting: De Raad (2017)

Van een afstandje bekeken, vormen de stippen ineens een foto uit 1918 met de installatie van de burgemeester van Zegwaart. Behalve burgemeester Bos zie je ook de leden van de gemeenteraad en enkele belangrijke burgers, zoals de veldwachter, de schoolmeester en de notaris. Met een beetje geluk kun je dwars door de oude foto ook de gemeenteraad van nu aan het werk zien. Zo ontmoeten heden en verleden elkaar. Door de witte delen van de foto's transparant te laten, blijft bovendien voor iedereen zichtbaar wat er in het stadhuis gebeurt. Dat was precies de bedoeling van kunstenaarsduo Blok-Lugthart.

➤ In deze hal zijn meerdere **vitines** met **kunst** en **erfgoed** van de stad te zien. Neem de trap of lift naar boven. In de bibliotheek rechtsachter de informatiebalie is nog een deel van dit kunstwerk te zien.

10 b

Blok-Lugthart ■ De Ontmoeting: De Zwaan (2017)

Voor hun kunstopdracht voor het nieuwe stadhuis kozen Maree Blok en Bas Lugthart negen oude foto's uit het stadsarchief. Die lieten zij met een eigentijdse techniek brandschilderen op glazen wanden van het nieuwe stadhuis. Elke wand een eigen kleur. Hier kijk je naar een foto van oude Dorpstraat. Met rechts herberg De Zwaan.

Ga eens dichtbij het raam staan en kijk naar al die stippen. Wat valt je op?

➤ Loop richting de uitgang aan het **Stadhuisplein**. Onderweg kom je in de vloer een grote glazen vitrine tegen.

11

Piero Gilardi ■ Zuccaia (1991)

Onder het glas ligt het kunstwerk Zuccaia. Dat is Italiaans voor 'pompoenveld'. Het kunstwerk is van een Italiaanse kunstenaar: Piero Gilardi. In 1992 was het op de land- en tuinbouw-tentoonstelling Floriade in Zoetermeer te zien. Elk onderdeel, van spriet tot stronk, is apart met de hand uitgesneden uit purschuim en schuimrubber. De moderne materialen van dit stukje natuur kunnen jammer genoeg niet zo goed tegen kou, vocht en wind. Daarom ligt het nu veilig ingebouwd in de vloervitrine: beschermd en toch goed te zien.

Eigenlijk heeft deze kunstenaar in 1992 een natuurtapijt gemaakt van de land- en tuinbouw in de toekomst. Als jij nu zo'n natuurtapijt zou mogen ontwerpen: hoe teken jij dan de natuur van de toekomst?

➤ Loop naar de uitgang. Hier op het **Stadhuisplein** eindigt deze route.

Antwoorden

1. De naam 'Jan Fabre' staat op de binnenrand van de zool van zijn linkerschoen. Daar lees je ook '4/8'. Dat betekent dat de kunstenaar belooft maximaal acht van deze beelden te zullen maken en dat dit exemplaar als vierde is gemaakt.
2. Het meisje wiebelt met haar benen terwijl ze op haar buik ligt en het hondje zit startklaar (kijk maar naar zijn pootjes) om te springen als het balletje valt.
3. Iedere beeldhouwer heeft zijn eigen manier om ogen te maken. Soms is het alleen een rond gaatje op de plaats van de pupil. Deze beeldhouwer heeft de ogen als gaten weergegeven. Van dichtbij ziet dat er misschien gek uit, maar van een afstandje lijkt het net een echt oog.
4. De hoofdvorm van de toren is een langgerekte rechthoek, net als de vier palen in het beeld. Om de toren zitten stukken trap, net als de transparante blokken rond het beeld. In die blokken zie je lange, ronde vormen die doen denken aan de brandslangen in de toren.
5. Op de grond zit het met 1 of 2 schroeven vast. Aan het plafond kun je een heel rekwerk ontdekken dat alle verschillende vlakken op hun plaats houdt.
6. Het beeld is gebaseerd op Meneer Aardappelhoofd. Dat is gespeigeld dat in 1952 in Amerika is bedacht, bestaande uit losse ogen, oren, neuzen en lippen op prikkertjes. Daarmee kun je zelf een poppetje maken van een gewone aardappel.
7. Als iemand anders het liedje kan herkennen, is het goed. Een dansje erbij verzinnen mag ook.
8. Bijvoorbeeld: Assepoester met een koets van een betoverde pompoen; de klinker die na een kus van een prinses een prins wordt; de reus uit De gelaaarde kat die in een muis kan veranderen.
9. De man en vrouw hebben hun ogen gesloten. Zo genieten ze extra van de ontmoeting met elkaar.
10. Bij de donkere delen van de foto hebben de kunstenaars de stippen doorzichtig gemaakt met daar omheen veel kleur. In de witte delen hebben de stippen juist kleur en zijn meestal niet dik.
11. Heb je een mooie tapijttekening gemaakt van de natuur in de toekomst? Komen er veel planten en dieren in voor of juist weinig? Waarom denk je dat? En wat denken andere mensen?